

At-VEJLEDNING

UNGE – E.0.1

Undervisningspligtige unges arbejde

Marts 2007 – Erstatte At-meddelelse nr. 4.01.4 af marts 1999 om unges arbejde

Hvad er en At-vejledning?

At-vejledninger vejleder om, hvordan reglerne i arbejdsmiljølovgivningen skal fortolkes. At-vejledninger bruges til at

- uddybe og forklare ord og formuleringer i reglerne (lov og bekendtgørelser)
- forklare, hvordan kravene i reglerne kan efterkommes efter Arbejdstilsynets praksis
- oplyse om Arbejdstilsynets praksis i øvrigt på baggrund af bl.a. afgørelser og domme
- forklare arbejdsmiljølovgivningens områder og sammenhæng mv.

Tal i parentes henviser til listen over relevante At-vejledninger/-anvisninger/-meddelelser på bagsiden af At-vejledningen.

Er en At-vejledning bindende?

At-vejledninger er ikke bindende for virksomhederne, sikkerhedsorganisationerne eller andre, men vejledninger bygger på regler (lov og bekendtgørelser), der er bindende. Arbejdstilsynet vil ikke foretage sig mere i de situationer, hvor fx en virksomhed har fulgt en At-vejledning.

Virksomhederne kan vælge andre fremgangsmåder mv., men Arbejdstilsynet vil i så fald vurdere, om den valgte fremgangsmåde er lige så god og i overensstemmelse med reglerne.

Når en At-vejledning gengiver bindende metodekrav mv. fra lov eller bekendtgørelser, skal virksomhederne følge de pågældende metoder. Det vil altid fremgå tydeligt af en At-vejledning, når der gives bindende metodekrav mv.

Hvor findes information om At-vejledningerne?

Et emne kan være beskrevet i mere end én At-vejledning. Derfor er det en god idé at orientere sig på Arbejdstilsynets hjemmeside på Internettet på adressen www.at.dk.

I en overgangsperiode vil der stadig findes "gamle" At-meddelelser og At-anvisninger, der ligesom At-vejledningerne beskriver, hvordan arbejdsmiljølovgivningen kan overholdes. Med tiden vil alle At-meddelelser og At-anvisninger udgå, efterhånden som de afløses af At-vejledninger. Også her kan der hentes hjælp på Arbejdstilsynets hjemmeside.

Indholdsfortegnelse

---

1. Område, definitioner og generelle bestemmelser	4
1.1. Arbejde for en arbejdsgiver	4
1.2. Arbejde i arbejdsgiverens private husholdning og i familievirksomheder	5
1.3. Arbejdspladsvurdering, oplæring, instruktion, sikkerhedsorganisation	5
1.4. Underretning af forældre til unge under 15 år eller som er undervisningspligtige	6
1.5. Undervisningspligt	7
2. Børn, som er under 13 år	7
3. Beskæftigelse af unge, som er 13-14 år, eller stadig omfattet af undervisningspligten	8
3.1. Farligt arbejde	9
3.2. Arbejdstid, hviletid, arbejdstidens placering og fridøgn	10
3.3. Kulturelle aktiviteter	10
4. Administrative bestemmelser	10
5. Bilag	16

1. Område, definitioner og generelle bestemmelser

Denne At-vejledning om unges arbejde oplyser om de regler, der gælder for børn og unge under 13 år og for 13- og 14-årige samt ældre unge, der stadig er omfattet af undervisningspligten.

At-vejledningen beskriver reglerne i bekendtgørelse om unges arbejde. Denne bekendtgørelse omfatter beskæftigelse af unge under 18 år ved arbejde for en arbejdsgiver, herunder arbejde i arbejdsgiverens private husholdning og arbejde i familievirksomheder.

Bekendtgørelsen omfatter ikke privatsfæren, det vil sige børns huslige opgaver for forældre, vernetjenester o.l., da dette ikke er erhvervsmæssigt.

Bekendtgørelsen deler de unge ind i tre hovedkategorier:

- Børn og unge under 13 år. Denne gruppe må som udgangspunkt ikke udføre arbejde for en arbejdsgiver.
- De 13-14-årige samt ældre unge, der stadig er undervisningspligtige. Denne gruppe må udføre det arbejde for en arbejdsgiver, der er tilladt i bilag 7 til bekendtgørelsen. I denne vejledning refereres til denne gruppe som 13-14 årige samt omfattet af undervisningspligten.
- De 15-17-årige, der *ikke* er undervisningspligtige. Denne gruppe må udføre alt arbejde for en arbejdsgiver, der ikke er forbudt ifølge bekendtgørelsen. For denne gruppe henvises der til At-vejledning om ikke undervisningspligtige unges arbejde.

1.1. Arbejde for en arbejdsgiver

Den unge er omfattet af bekendtgørelse om unges arbejde, når den unge udfører arbejde for en arbejdsgiver. Om dette er tilfældet, er en konkret vurdering.

Når det skal vurderes, om der er tale om arbejde for en arbejdsgiver, er det bl.a. væsentligt,

- om den unge udfører arbejde, der kan sidestilles med eller har overvejende lighed med det arbejde, ansatte udfører
- om den unge har pligt til at stille sin personlige arbejdskraft til rådighed
- om den unge er undergivet instruktionsbeføjelse og kontrol
- om der stilles arbejdsrum og andre nødvendige hjælpemidler til rådighed.

Alle fire kriterier behøver ikke være opfyldt, for at der er tale om arbejde for en arbejdsgiver.

Det har også betydning, om arbejdsgiveren bærer risikoen for arbejdsresultatet eller opnår en eventuel fordel heraf. I tvivlstilfælde kan det tillægges betydning, om den unge får løn for sit arbejde.

Der er fx tale om arbejde for en arbejdsgiver, hvis den unge synger i kirkekor og deltager i prøver samt medvirker ved gudstjenester, eller hvis den unge har indgået aftale om en gang om ugen at hente naboens barn fra børnehaven, uanset om den unge får løn for det eller ej.

1.2. Arbejde i arbejdsgiverens private husholdning og i familievirksomheder

Arbejde i arbejdsgiverens private husholdning og i familievirksomheder er som udgangspunkt omfattet af bekendtgørelse om unges arbejde.

- Arbejde i arbejdsgiverens private husholdning er fx arbejde, som skal tilgodes familiens daglige behov i hus og have, såsom opvask, havearbejde eller pasning af små husdyr.
- Arbejde i familievirksomheder er arbejde, der udelukkende udføres af de medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til husstanden. Der kan fx være tale om en grønthandel eller en landbrugsbedrift, hvor der ikke arbejder fremmed arbejdskraft eller udeboende familiemedlemmer.

Bekendtgørelsen gælder ikke lejlighedsvist eller kortvarigt arbejde, der udføres i arbejdsgiverens private husholdning, eller arbejde i familievirksomheder, når dette arbejde hverken er skadeligt eller farligt for de unge.

Fx vil det, at en 12-årig luffer naboens hund indimellem eller hjælper med at prismærke varer i familiens julestue på gården, falde uden for bekendtgørelsens område og være tilladt.

Selv om reglerne i bekendtgørelse om unges arbejde ikke gælder i tilfælde, hvor der kun er tale om lejlighedsvist eller kortvarigt arbejde, er bestemmelserne i bekendtgørelsen vejledende ved vurderingen af, hvad der er skadeligt eller farligt arbejde.

Inden for landbruget skelnes der ikke mellem, hvad der hører til bedriften, og hvad der hører til den private husholdning. Uanset om arbejdet udføres i husholdningen, betragtes det som arbejde i landbrugsbedriften.

Arbejde i arbejdsgiverens private husholdning inden for landbrug, der ikke er familievirksomhed, er derfor omfattet af bekendtgørelsen om unges arbejde, selv om arbejdet er lejlighedsvist eller kortvarigt.

1.3. Arbejdspladsvurdering, oplæring, instruktion, sikkerhedsorganisation

Hvis der er unge under 18 år ansat i en virksomhed, skal de risici, de unge kan komme ud for i virksomheden, beskrives særskilt i virksomhedens ar-

bejdspladsvurdering. Kravet om arbejdspladsvurdering omfatter ikke familievirksomheder eller arbejde i arbejdsgiverens private husholdning.

Ved arbejdets tilrettelæggelse skal arbejdsgiveren sikre, at der træffes foranstaltninger mod de risici, arbejdet frembyder. Foranstaltningerne skal træffes på baggrund af en vurdering af de risici, der skyldes de unges manglende erfaring og manglende bevidsthed om risici ved arbejdet.

Arbejdsgiveren skal sørge for, at de unge får en grundig oplæring og instruktion, så de kan udføre arbejdet fuldt forsvarligt. Dette betyder bl.a., at arbejdsgiveren skal sørge for, at de unge er fortrolige med eventuelle brugsanvisningers oplysninger om arbejde med stoffer og materialer samt tekniske hjælpemidler. Arbejdsgiveren skal i den forbindelse være særligt opmærksom på, om de unge har forstået, hvordan arbejdet skal udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Den unge skal være under effektivt tilsyn af en person, der er fyldt 18 år, og som har den fornødne indsigt i arbejdet. Tilsynet skal være tilpasset det arbejde, den unge udfører. Det kan være nødvendigt, at den person, der fører tilsynet, står umiddelbart ved siden af den unge og overvåger denne (såkaldt stadigt tilsyn), men hvis der er tale om arbejde med ingen eller få risikomomenter, eller hvis den unge er meget rutineret, kan tilsynet bestå af en periodvis kontakt.

Hvis virksomheden har sikkerhedsorganisation, er de unge omfattet af denne på samme måde som de øvrige ansatte, ligesom de unge skal deltage i valg af sikkerhedsrepræsentant.

1.4. Underretning af forældre til unge under 15 år eller som er undervisningspligtige

Arbejdsgivere, der beskæftiger unge, der er under 15 år eller undervisningspligtige, skal underrette den unges forældre eller værge om beskæftigelsen. Underretningen skal indeholde oplysninger om arbejdstidens længde, om de ulykkes- og sygdomsfarer, der eventuelt er forbundet med arbejdet, samt om de sikkerheds- og sundhedsmæssige foranstaltninger, der er truffet til imødegåelse heraf.

Hvis der ikke er ulykkes- eller sygdomsfarer forbundet med det arbejde, den unge skal udføre, skal underretningen til forældrene alene indeholde oplysninger om, at arbejdsgiveren har ansat den unge, samt om arbejdstidens længde.

Der stilles ingen formkrav til arbejdsgiverens underretning af forældrene. Arbejdsgiveren kan således opfylde sin underretningspligt til forældrene ved at fremsende virksomhedens arbejdspladsvurdering, hvis den omfatter det konkrete arbejde, den unge skal beskæftiges med, sammen med beskrivelse af arbejdstid mv. Herudover kan underretningen ske ved, at der indgås en ansættelseskontrakt med den unge, som skal underskrives af forældrene. Der skal generelt skrives ansættelseskontrakt, hvis den unges egentlige arbejdstid er 8 timer eller mere.

1.5 Undervisningspligt

Unge, der er 13-14 år eller ældre, og som stadig er omfattet af undervisningspligten, må kun udføre lettere erhvervmæssigt arbejde. Bestemmelserne om undervisningspligt fremgår af folkeskoleloven.

Undervisningspligten betragtes som ophørt,

- den 31. juli, efter at den unge har modtaget regelmæssig undervisning i 9 år (undervisning i børnehaveklassen medregnes ikke), dog senest
- den 31. juli i det kalenderår, hvor den unge fylder 17 år eller
- har afsluttet grundskolen eller hermed ligestillet uddannelse.

At undervisningspligten ophører efter sammenlagt 9 års regelmæssig undervisning betyder, at den kan opfyldes på anden måde end ved undervisning i folkeskolen, nemlig hvis man modtager undervisning, der svarer til folkeskolens. Det samme gælder, hvis der med skolen er indgået en aftale om den unges deltagelse i erhvervmæssig uddannelse eller beskæftigelse til afløsning af almindelig skolegang. Undervisningspligten er først ophørt, når der sammenlagt er gået 9 år ekskl. børnehaveklasse.

2. Børn, som er under 13 år

Børn under 13 år må som udgangspunkt ikke udføre arbejde for en arbejdsgiver, men kan i nogle tilfælde få tilladelse af politiet til erhvervmæssigt at optræde, deltage eller medvirke i kulturelle aktiviteter.

Eksempler på sådanne kulturelle aktiviteter er sportsaktiviteter, opvisninger, teaterforestillinger, koncerter, cirkusforestillinger, radio, tv, filmoptagelser og reklamefilm, herunder også modelarbejde.

Der kræves kun tilladelse i det omfang, der er tale om erhvervmæssig beskæftigelse. Tilladelse kan kun gives til barnets medvirken i selve den kulturelle aktivitet, mens der ikke kan gives tilladelse til såkaldte afledte aktiviteter som salg af programmer etc.

Tilladelsen gives af politiet og kan indhentes af barnets forældre eller af den virksomhed, der ønsker at beskæftige et barn under 13 år. Hvis det er muligt at beskrive omfanget og arten af det enkelte barns deltagelse i den kulturelle aktivitet, kan en virksomhed godt på én gang ansøge om, at flere børn deltager i den samme kulturelle aktivitet. Politiets tilladelse kan i så fald også omfatte flere børn. Tilladelse kan kun gives, hvis det samlet vurderes, at aktiviteten ikke vil kunne skade barnets sikkerhed, sundhed eller udvikling, eller at det ikke vil gå ud over dets skolegang.

Ansøgning skal sendes til politimesteren i den politikreds, hvor aktiviteten finder sted.

Det er politiet, der fører tilsyn med, at reglerne overholdes.

3. Beskæftigelse af unge, som er 13-14 år, eller stadig omfattet af undervisningspligten

Unge, som er 13-14 år, eller som stadig er omfattet af undervisningspligten, må *udelukkende* beskæftiges med lettere arbejde:

- Lettere arbejde inden for landbrug, gartneri, rideskoler med fodring, udmugning, pasning af mindre husdyr samt heste, lugning, bær- og frugtplukning, plantning, grøntsagsopsamling samt lignende opgaver
- Lettere arbejde med modtagelse, sortering, optælling, prismærkning samt pakning af varer og emballage i butikker, supermarkeder og varehuse
- Lettere ekspedition i mindre forretninger, såsom kiosker, bagerbutikker og grøntforretninger
- Lettere rengøring, oprydning og borddækning
- Lettere manuel montering, dog ikke lodning og svejsning
- Lettere malearbejde, dog ikke sprøjtemaling
- Lettere manuelt arbejde, såsom ilægning i poser, kuverter og æsker, kontrol og pudsning af færdige produkter samt håndtering af rent vasketøj
- Lettere budtjeneste, herunder internt piccoloarbejde, og udbringning af aviser og reklamer samt salg af aviser o.l.
- Lettere arbejde med bogopsætning på biblioteker
- Lettere arbejde med desinfektion af koyvere o.l. med desinfektionsmidler og andre midler, der er godkendt til dette formål af Fødevarestyrelsen. Midlerne må ikke være faremærkede eller indeholde organiske opløsningsmidler.

Lettere arbejde kan fx være:

Lejlighedsvis udmugning af enkelte hestebokse
Modtagelse og sortering af tomme flasker.

Lettere arbejde omfatter fx ikke:

Kyllingeindfangning
Ekspedition af mange eller tunge varer

Løft af tunge kasser, fx kasser med fyldte sodavand eller øl
Rengøring af store arealer.

3.1. Farligt arbejde

Arbejdet må ikke indebære fare for de unges sikkerhed og sundhed. De unge må derfor ikke beskæftiges med følgende arbejde:

Arbejde med eller i farlig nærhed af maskiner. Forbuddet gælder *alle* maskiner og ikke kun de maskiner, der er nævnt i bilag 1. Undtaget fra bestemmelsen er ufarlige husholdnings- eller kontormaskiner. Som eksempel på ufarlige husholdnings- eller kontormaskiner kan nævnes betjening af eksempelvis støvsugere og kopimaskiner.

Arbejde med eller i farlig nærhed af farlige stoffer og materialer. Forbuddet gælder *alle* farlige stoffer og materialer og ikke kun dem, der er nævnt i bilag 4. De farlige stoffer og materialer omfatter derfor:

- De stoffer og materialer, der er nævnt i bilag 4
- De stoffer og materialer, der er forsynet med et faresymbol
- De stoffer og materialer, der er forsynet med risikosætning om brandfare eller miljøfare
- De stoffer og materialer, der er forsynet med påskriften: "Leverandørbrugsanvisning kan rekvireres af erhvervsmæssige brugere".

Arbejdsprocesser, der er farlige for den unges sikkerhed og sundhed. Ud over en række andre arbejdsprocesser gælder det især arbejde, der er fysisk belastende, idet unges muskler, knogler og led ikke er fuldt udviklede.

Ved løft, træk og skub skal der derfor tages særligt hensyn til den unges alder og fysik, og unge må normalt ikke løfte mere end ca. 12 kg. Løftet skal foretages midt foran kroppen og mellem midtlårs- og albuehøjde.

Skal byrden bæres, skal der ske en forholdsmæssig reduktion af byrdevægten.

Generelt bør løft og bæring undgås, ved at man anvender egnede tekniske hjælpemidler.

Hvis unge udfører manuelt træk og skub, skal arbejdet foregå således, at kraften ved igangsætning og transport er lav. Som tommelfingerregel bør unge ikke udføre manuelt træk og skub, hvis lasten overstiger ca. 250 kg. På skrånende underlag skal lastens vægt nedsættes forholdsmæssigt.

Fx bør skub af indkøbsvogne begrænses, så den unge ikke skubber mere end ca. 10 vogne ad gangen på plant underlag, idet selve styringen af vognene udgør en forværende faktor. Skrånende underlag vil også være en forværende faktor.

3.2. Arbejdstid, hviletid, arbejdstidens placering og fridøgn

Den daglige arbejdstid for de 13-14-årige må ikke overstige to timer på skoledage.

På andre dage end skoledage må de 13-14-årige arbejde 7 timer, mens unge på 15-17 år, der stadig er omfattet af undervisningspligten, må arbejde 8 timer.

Den ugentlige arbejdstid må ikke overstige 12 timer i uger med skoledage. Det betyder, at den unge i uger med en eller flere skolefridage maksimalt må arbejde 12 timer. I uger, hvor der er helt skolefri, må de 13-14-årige arbejde 35 timer, mens ældre undervisningspligtige må arbejde 40 timer.

Arbejdstiden skal ligge samlet, hvis den daglige arbejdstid er på 7 timer eller mere. Den unge skal have en pause på mindst 30 minutter, hvis den daglige arbejdstid overstiger 4,5 timer. Pausen skal ligge på et passende tidspunkt og helst være sammenhængende. Det betyder, at pausen ikke kan placeres ved arbejdets begyndelse eller ved arbejdets slutning.

Den tid, den unge bruger på undervisning, skal medregnes i arbejdstiden, hvis den unge arbejder som led i en uddannelse.

Arbejdstiden skal lægges sammen, hvis den unge arbejder for flere arbejdsgivere.

De 13-14-årige samt unge, der er omfattet af undervisningspligten, skal have en sammenhængende hvileperiode på mindst 14 timer i døgnet og må ikke arbejde i tidsrummet fra kl. 20.00 til kl. 6.00.

Disse unge skal have to sammenhængende fridøgn inden for hver periode på syv døgn. Heraf skal ét fridøgn normalt omfatte søndag. Hvis de to fridøgn ikke kan placeres i sammenhæng, skal det ene fridøgn lægges i umiddelbar tilknytning til en daglig hvileperiode.

3.3. Kulturelle aktiviteter

Reglerne om arbejdstid, hviletid, arbejdstidens placering og fridøgn kan fraviges ved unges deltagelse i kulturelle o.l. aktiviteter. Fravigelse kræver tilladelse fra Arbejdstilsynet. Arbejdstilsynet vil normalt være meget restriktivt i den forbindelse af hensyn til den unges skolegang.

4. Administrative bestemmelser

Arbejdstilsynet kan tillade, at unge, der er fyldt 13 år, udfører andre lignende former for arbejde end nævnt i bekendtgørelsens bilag 7, når det skønnes rimeligt og forsvarligt. Der eksisterer ingen fast dispensationspraksis for dette.

5. Bilag

Bilagene er identiske med bilagene i bekendtgørelse om unges arbejde

Bilag 1

Ikke udtømmende liste over tekniske hjælpemidler, anlæg og arbejdsprocesser, som unge under 18 år ikke må arbejde med

1) Maskinelt drevne tekniske hjælpemidler

- a) ¹⁾ Maskiner med hurtigtgående skærende værktøj, som fx rundsave, klippe- og skæremaskiner, fræsere, afrettere, tykkelseshøvle, drejebænke til metal, træ o.l., pålægsmaskiner og boremaskiner med borepatron til mere end 13 mm bor.
- b) ¹⁾ Maskiner med farlige stempellignende bevægelser, som fx mekaniske, hydrauliske og pneumatiske presser, stansmaskiner, betonvaremaskiner, plastsprøjtemaskiner, støbemaskiner, tøjpresser, halmpresser og affaldspresser herunder papballepresser.
- c) ¹⁾ Maskiner med åbne valser eller snegle som fx offsettrykkemaskiner, strygeruller til tøj og snegletransportører.
- d) ¹⁾ Blande-, male-, knuse-, hakkemaskiner o.l. maskiner, som fx afsværmaskiner, rivemaskiner, centrifuger, røremaskiner, dejælttere og kødhakke-maskiner.
- e) Motorkædesave, motorrydningslave, buskryddere og motorhækklippere.
- f) Søm- og boltepistoler med undtagelse af sømpistoler til hæfteklammer med en masse på højst 0,3 g.
- g) Apparater til rengøring, maling, rustbeskyttelsesbehandling e.l. med et arbejdsstryk på over 70 bar (7MPa).

2) Traktorer, motorredskaber mv.

- a) Traktorer, selvkørende mejetærskere og traktorer med jordfræsere, for så vidt angår arbejdet som fører eller operatør, herunder til- og frakobling af vogne, maskiner og redskaber med kraftoverføring.
- b) Traktorer, som er forsynet med spil, læsse- eller graveaggregater eller med speciel løfteanordning, for så vidt angår arbejdet som fører eller operatør.
- c) Grave- og læssemaskiner, for så vidt angår arbejdet som fører eller operatør.
- d) Motorredskaber, som man sidder på, fx industritruck, palleløftere, gaffelstablere, gaffeltruck, fejmaskiner, rengøringsmaskiner, jordfræsere, plæneklippere og sneslynger, for så vidt angår arbejdet som fører eller operatør.

¹⁾ Det er dog tilladt unge at anvende de under pkt. 1, a) til d) nævnte tekniske hjælpemidler, der er udformet eller afskærmet således, at de bevægelige og bearbejdende dele er utilgængelige under drift, og der ikke er andre farer ved maskinerne.

- e) Skovningsmaskiner, herunder kompostkværne og flishuggere samt høstmaskiner, som fx bugserende mejetærskere, finsnitte, grønthøstere og slåmaskiner.
- f) Motorredskaber med bearbejdende dele, som føres af gående, som fx feje- og rengøringsmaskiner, jordfræsere, motorplæneklippere og sneslyngere.

3) Maskinelt drevne løfteanordninger eller transportører

- a) Elevatorer, som ikke er tryknapstyrede, for så vidt angår arbejdet som fører eller operatør.
- b) Kraner og andre løfteredskaber og spil, herunder løfteredskaber til brug for handicappede, for så vidt angår arbejdet som fører eller operatør.
- c) Mobile personløftere og arbejdsplatforme, hængestilladser, bagsmækløftere, spil og slæbeskovle, for så vidt angår arbejdet som fører eller operatør.

4) Arbejdsprocesser i forbindelse med tilsyn, vedligeholdelse og reparation

Smøring, rengøring, reparation o.l. arbejde ved igangværende motorer, maskiner, transmissioner og andre maskinelle anordninger, hvor de bevægelige dele er tilgængelige og kan forårsage personskader.

5) Vibrationsbelastende håndværktøj

Vibrerende håndværktøjer, som fx mejselhamre, slagmøtrikspændere, betonvibratører og nittehamre, slagboremaskiner og rystepudsere samt vibrerende håndværktøjer med et vibrationsniveau over 130 dB (HA). Det er dog tilladt unge at udføre kortvarigt arbejde, det vil sige mindre end 30 minutter på en 8-timers arbejdsdag med slagboremaskiner og rystepudsere. I tilfælde, hvor det, efter § 10, stk. 1, er tilladt unge at udføre arbejde med vibrerende håndværktøjer, skal det daglige arbejde tilrettelægges, så der er hyppige afbrydelser.

6) Risiko for højspændingsstød

Arbejde, der indebærer risiko for højspændingsstød.

7) Udstyr til svejsning og flammebehandling

Autogensvejsning, skærebrænding, lysbuesvejsning og ukrudtsbrændere.

Bilag 2

Liste over tekniske hjælpemidler og anlæg, som unge, der er fyldt 16 år, og som ikke er omfattet af undervisningspligten, må beskæftiges med. Listen er en lempelse i forhold til bilag 1

- 1) Traktorer, selvkørende mejetærskere og traktorer med jordfræsere kan anvendes af unge, der har traktorkørekort.
- 2) Inden for landbrug og gartneri kan unge beskæftiges med nedenstående arbejde, eller med arbejde af tilsvarende mindre farlighed:
  - a) Traktorer med frontlæsser eller bagmonteret ballegaffel, hvis den unge har traktorkørekort.
  - b) Gaffelstablere, der ikke er selvkørende.
  - c) Maskinelt drevne fodervogne, motorplæneklippere og fejmaskiner.
  - d) Apparater til rengøring, maling, rustbeskyttelsesmidler e.l. med et arbejdstryk på over 70 bar (7MPa).
  - e) Roe/tør- og vådvaskere og roeskærere og -raspere.

Bilag 3

Liste over tekniske hjælpemidler og anlæg, som unge, der er fyldt 15 år, må beskæftiges med i familievirksomheder. Listen er en lempelse i forhold til bilag 1.

- 1) Traktorer, herunder til- og frakobling af vogne, maskiner og redskaber uden kraftoverføring, dog kun efter en forudgående vurdering af arbejdspladsen, og kun hvor arbejdet foregår under fornødent opsyn.
- 2) Traktorer med frontlæsser til flytning samt af- og pålæsning af løse materialer samt bagmonteret balleløfter, hvor der ikke er fare for traktorens stabilitet.
- 3) Motorfodervogne ved kørsel på plant terræn.
- 4) Motorplæneklippere med hjul og gående fører ved kørsel på plant terræn. Plæneklipperen skal være forsynet med holdegreb (dødemandsfunktion).
- 5) Motorplæneklippere, hvor operatøren sidder på plæneklipperen, og hvor kørsel foregår på plant terræn. Plæneklipperen skal være indrettet således, at klippeaggregatet ikke kan køre, når det er løftet. Endvidere skal plæneklipperens motor stoppe, når føreren forlader sædet, og kun må kunne startes, når der sidder en person i førersædet.

Bilag 4

Liste over stoffer og materialer, som unge under 18 år ikke må arbejde med eller på anden måde udsættes for, jf. § 12

1) Stoffer og materialer, der i henhold til Miljøministeriets regler om klassificering mv. af kemiske stoffer og produkter mærkes med følgende faresymboler og farebetegnelser:

- Tx Meget giftig
- T Giftig
- C Ætsende
- E Eksplosiv

Herunder stoffer og materialer, der er forsynet med risikosætningerne:

- R39 Fare for varig alvorlig skade på helbred
- R45 Kan fremkalde kræft
- R46 Kan forårsage arvelige genetiske skader
- R49 Kan fremkalde kræft ved indånding
- R60 Kan skade forplantningsevnen
- R61 Kan skade barnet under graviditeten.

2) Stoffer og materialer, der i henhold til Miljøministeriets regler om klassificering mv. af kemiske stoffer og produkter mærkes med faresymbolet og farebetegnelsen Xn, sundhedsskadelig og samtidig forsynes med mindst en af følgende risikosætninger:

- R40 Mulighed for kræftfremkaldende effekt
- R42 Kan give overfølsomhed ved indånding
- R48 Alvorlig sundhedsfare ved længere tids påvirkning
- R62 Mulighed for skade for forplantningsevnen
- R63 Mulighed for skade på barnet under graviditeten
- R68 Mulighed for varig skade på helbred.

3) Stoffer og materialer, der i henhold til Miljøministeriets regler om klassificering mv. af kemiske stoffer og produkter mærkes med faresymbolet og farebetegnelsen Xi, lokalirriterende og samtidig forsynes med risikosætningen:

- R43 Kan give overfølsomhed ved kontakt med huden.

4) Stoffer og materialer, der i henhold til Miljøministeriets regler om klassificering mv. af kemiske stoffer og produkter forsynes med følgende risikosætning:

- R12 Yderst brandfarlig.

5) Stoffer og materialer, der er optaget på Arbejdstilsynets lister over stoffer og processer, som anses for at være kræftfremkaldende, i At-vejledningen om grænseværdier for stoffer og materialer.

- 6) Materialer, der indeholder 0,1 pct. eller mere af stoffer nævnt under pkt. 5.
- 7) Organiske opløsningsmidler optaget på Arbejdstilsynets liste over organiske opløsningsmidler i At-vejledningen om grænseværdier for stoffer og materialer.
- 8) Materialer, der indeholder 1 pct. eller mere af opløsningsmidler nævnt under pkt. 7.
- 9) Biologiske agenser i gruppe 3 og 4 i bekendtgørelse nr. 864 af 10. november 1993 om biologiske agenser og arbejdsmiljø, eller med andet arbejde, hvor de på grund af arbejdets art eller de forhold, hvorunder det foregår, kan blive udsat for påvirkning fra sådanne agenser.

Bilag 5

Liste over arbejde med stoffer og materialer, som unge, der er fyldt 15 år, og som ikke er omfattet af undervisningspligten, må udføre. Listen er en lempelse i forhold til bilag 4

- 1) Inden for landbrug må unge uanset bilag 4, nr. 8, foretage følgende arbejde:
  - a) Lejlighedsvist malearbejde med malinger, hvor kodennummeret er 00 eller 0 før bindestregen og 1 efter bindestregen. Kodennummeret fastsættes i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse om kodenumre.
  - b) Brændstofpåfyldning på maskiner, som unge må betjene og faktisk benytter.

- 2) På rengøringsområdet kan unge på betingelse af, at de under arbejdet er under professionelt tilsyn og instruktion, uanset bilag 4, nr. 8, beskæftiges med følgende arbejde:
  - a) Fortynding med vand af rengøringsmidler med organiske opløsningsmidler til den ansattes eget brug, hvis den brugsklare blanding ikke indeholder 1 pct. eller mere af organiske opløsningsmidler.
  - b) Lejlighedsvis anvendelse af polermidler med op til 15 pct. ethanol eller 5 pct. propanol.

Bilag 6**Ikke udtømmende liste over arbejde, som kan medføre andre sikkerheds- og sundhedsfarer, og som unge under 18 år ikke må udføre**

- 1) Unge må ikke udsættes for støj eller vibrationer, der kan bringe deres sundhed i fare.
- 2) Unge må ikke beskæftiges i omgivelser eller ved arbejde, der på grund af ekstremt høje eller ekstremt lave temperaturer kan bringe deres sikkerhed og sundhed i fare.
- 3) Unge må ikke beskæftiges ved arbejde, hvor de bliver udsat for ioniserende stråling.
- 4) Unge må ikke beskæftiges ved arbejde under høje lufttryk i fx trykkamre og ved dykkerarbejde.
- 5) Unge må ikke beskæftiges med industriel slagtning af dyr.
- 6) Unge må ikke beskæftiges med arbejde, hvor tempoet bestemmes af en maskine, og er til fare for sikkerhed og sundhed.
- 7) Unge må ikke beskæftiges ved arbejde, der kan medføre kvælningsfare i ilt/oxygenfattig atmosfære.
- 8) Unge må ikke beskæftiges med arbejde, hvor de kan komme i kontakt med vilde eller giftige dyr.
- 9) Ved løft af tunge byrder må der tages særligt hensyn til den unges alder, køn og fysik, at løftet foretages tæt ved kroppen, og at byrdevægten i videst muligt omfang ikke overstiger 12 kg. Under tilsvarende hensyn skal det i enkelttilfælde tilstræbes, at der ikke foretages løft af byrder op til 25 kg. Hvis byrden bæres over afstand, skal der ske en forholdsmæssig reduktion i byrdevægten.
- 10) Hvis unge manuelt udfører skub eller træk, må der tages særligt hensyn til den unges alder, køn og fysik, og det skal sikres, at den samlede belastning ikke udgør en sikkerheds- og sundhedsmæssig risiko, og arbejdet skal foregå således, at den kraft, der skal præsteres ved igangsætning eller transport, er lav.
- 11) Arbejde, der indebærer krav om kontinuerlig manuel håndtering, som er kraftbetonet eller af ensartet fysisk belastende karakter, skal begrænses til korte perioder, og der skal tages særligt hensyn til den unges alder, køn og fysik.
- 12) Arbejdsprocesser, der kan medføre fare for eksplosion, medmindre der er truffet effektive tekniske foranstaltninger til hindring af personskaade, og der skal tages særligt hensyn til den unges alder, køn og fysik.

- 13) Arbejde, som indebærer håndtering af udstyr til produktion, opbevaring eller anvendelse af komprimerede, flydende eller opløste gasser. Dette gælder dog ikke påfyldning af F-gas på beholdere, der indgår i køretøjers brændstofanlæg, opvarmnings- eller belysningsanlæg eller andre lignende anlæg, når disse beholdere er indrettet med godkendt udstyr til selvtankning.
- 14) Fremstilling og håndtering af fyrværkeriartikler samt diverse objekter, maskiner mv. som indeholder sprængstoffer.

Bilag 7**Liste over, hvad unge, som er fyldt 13 år, må beskæftiges med, jf. § 30**

- 1) Lettere arbejde inden for landbrug, gartneri, rideskoler med fodring, udmugning, pasning af mindre husdyr samt heste, lugning, bær- og frugtplukning, plantning, grøntsagsopsamling samt lignende opgaver.
- 2) Lettere arbejde med modtagelse, sortering, optælling, prismærkning samt pakning af varer og emballage i butikker, supermarkeder og varehuse.
- 3) Lettere ekspedition i mindre forretninger, såsom kiosker, bagerbutikker og grøntforretninger.
- 4) Lettere rengøring, oprydning og borddækning.
- 5) Lettere manuel montering, dog ikke lodning og svejsning.
- 6) Lettere malarbejde, dog ikke sprøjtemaling.
- 7) Lettere manuelt arbejde, såsom ilægning i poser, kuverter og æsker, kontrol og pudsning af færdige produkter samt håndtering af rent vasketøj.
- 8) Lettere budtjeneste, herunder internt piccoloarbejde, og udbringning af aviser og reklamer samt salg af aviser o.l.
- 9) Lettere arbejde med bogopsætning på biblioteker.
- 10) Lettere arbejde med desinfektion af ko-yvere o.l. med desinfektionsmidler og andre midler, der er godkendt til dette formål af Fødevarerdirektoratet. Midlerne må ikke være færemærkede eller indeholde organiske opløsningsmidler.

Bilag 8

Tekniske hjælpemidler og anlæg, som unge, der er fyldt 16 år, må beskæftiges med, jf. § 30. Bilaget er en lempelse i forhold til bilag 1

Inden for landbrug og gartneri kan den unge beskæftiges med traktorer, herunder til- og frakobling af vogne, maskiner og redskaber uden kraftoverføring, traktorer med jordfræsere, traktorer med frontlæsser eller bagmonteret balleløfter, hvis den unge har traktorkørekort. Færdselslovens regler om traktorkørsel gælder tilsvarende for unges arbejde med traktorkørsel på privat område. Arbejdet skal foregå under fornødent opsyn, og der må ikke være fare for traktorens stabilitet.

Regler:

1. Bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde.

Læs også branchearbejdsmiljørådernes vejledninger mv.:

Branchearbejdsmiljørådernes vejledninger kan findes på de enkelte branchearbejdsmiljøråds hjemmesider. Der er link til disse hjemmesider på Arbejdstilsynets hjemmeside www.at.dk

Arbejdstilsynet

Postboks 1228
0900 København C
Telefon 70 12 12 88
Telefax 70 12 12 89
e-post at@at.dk
www.at.dk

Prepress: HellasGrafisk A/S – Tryk: Scanprint A/S

